

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 101/2010-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. R. K., B., zastúpeného advokátkou JUDr. V. D., B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I a jeho pokynom č. p.: ORP-15/I-JP-2010 z 20. januára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. R. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. februára 2010 doručená sťažnosť Ing. R. K., B.(ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) a jeho pokynom č. p.: ORP-15/I-JP-2010 z 20. januára 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ „nastúpil do policajného zboru dňa 15. 3. 1999 ako vyšetrovateľ, pričom ako jediný z prijatých vyšetrovateľov urobil psychodiagnostické testy na výbornú a bolo u neho zistené vysoké IQ (170).

V roku 2008 bol nedôvodne odoslaný plk. JUDr. C. ... na psychiatrické vyšetrenie, výsledok ktorého bol úplne negatívny...

V januári 2010 bol opätovne, tentoraz mjr. JUDr. A., voči ktorej zorganizoval petíciu, odoslaný na preskúmanie duševnej spôsobilosti k psychológovi... Pretože pokyn neuvádzal znova žiadne dôvody, na čo môj klient upozornil..., na vyšetrení sa nezúčastnil, za čo je teraz disciplinárne postihovaný.

Takýmto postupom OR PZ Ba I bolo opakovane porušené základné právo môjho klienta na ochranu garantovanú v čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy SR a čl. 127 ods. 1 Ústavy SR...“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil:

„1. Postupom OR PZ Ba I vydaním pokynu Čj.: ORP-15/I-JP-2010 právo sťažovateľa Ing. R. K., garantované v čl. 127 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy SR porušené bolo.

2. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy SR pokyn OR PZ Ba I Čj.: ORP-15/I-JP-2010 zrušuje.

3. Ústavný súd zakazuje OR PZ Ba I pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa ďalším vydávaním nedôvodných pokynov na vyšetrenie duševného stavu Ing. R. K.

4. Ústavný súd priznáva Ing. R. K. finančné zadosťučinenie v sume 2.000 EUR, ktoré je OR PZ Ba I povinné zaplatiť menovanému v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti nález.

5. OR PZ Ba I je povinné zaplatiť sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia do rúk advokátky v lehote 15 dní od právoplatnosti nález.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Predmetom sťažnosti podanej ústavnému súdu je sťažovateľom namietané porušenie označených základných práv, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného riaditeľstva, resp. vydaním pokynu č. p.: ORP-15/I-JP-2010 z 20. januára 2010, ktorým vedúca 2. oddelenia všeobecnej kriminality odboru justičnej polície, Úradu justičnej a kriminálnej polície, okresného riaditeľstva (ďalej len „vedúca oddelenia“) v zmysle ustanovenia § 48 ods. 3 písm. s) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe príslušníkov PZ“) uložila sťažovateľovi povinnosť podrobiť sa kontrolnému psychologickému vyšetreniu na zistenie duševnej spôsobilosti na výkon štátnej služby.

Reakciou sťažovateľa na uvedený pokyn vedúcej oddelenia bolo jeho podanie z 20. januára 2010, ktorým upozornil s poukazom na znenie § 48 ods. 4 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ (analogicky), že tento pokyn nemá oporu v nariadení ministra vnútra Slovenskej republiky č. 103/2005 o psychodiagnostickom a psychologickom vyšetrení, na ktoré sa vedúca oddelenia odvolala, a že *„ho možno posúdiť o. i. ako porušenie uvedeného zákona a ďalší akt šikanovania“*.

V konečnom dôsledku, ako to sťažovateľ uvádza vo svojej sťažnosti, sa predmetného psychologického vyšetrenia nezúčastnil *„za čo je teraz disciplinárne postihovaný“*.

Podľa § 2a ods. 2 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ výkon práv a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru musí byť v súlade s dobrými mravmi. Nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého. Policajt nesmie byť v súvislosti s výkonom štátnej služby prenasledovaný ani inak postihovaný za to, že podá na iného policajta alebo nadriadeného sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania.

Podľa § 2a ods. 3 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ občan pri vstupe do štátnej služby alebo po jej skončení alebo policajt, ktorý sa domnieva, že jeho právo alebo právom chránený záujem bol dotknutý nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, môže sa obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej osobitným zákonom [zákon

č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov].

Podľa § 2a ods. 4 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ služobný úrad alebo nadriadený nesmie policajta postihovať alebo znevýhodňovať preto, že policajt uplatňuje svoje práva vyplývajúce zo služobného pomeru.

Podľa § 2a ods. 6 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ porušenie zásady rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 policajtom sa považuje za porušenie služobnej povinnosti policajta.

Podľa § 47 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ služobná disciplína policajtov spočíva v dôslednom plnení povinností ustanovených ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, služobnou prísahou, rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených.

Podľa § 48 ods. 1 písm. e) zákona o štátnej službe príslušníkov PZ policajt má právo podávať sťažnosti vo veciach výkonu štátnej služby služobnému úradu vrátane sťažnosti v súvislosti s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa § 2a.

Podľa § 48 ods. 3 písm. s) zákona o štátnej službe príslušníkov PZ policajt je povinný podrobiť sa lekárskej prehliadke, prieskumnému konaniu alebo psychologickému vyšetreniu na zistenie zdravotnej a duševnej spôsobilosti na výkon štátnej služby.

Podľa § 48 ods. 4 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ ak sa policajt domnieva, že rozkaz, nariadenie, príkaz alebo pokyn jeho nadriadeného je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom, je povinný na to nadriadeného upozorniť. Ak nadriadený trvá na splnení rozkazu, nariadenia, príkazu alebo pokynu, musí ho policajtovi písomne potvrdiť a policajt je povinný ho splniť. Písomné potvrdenie sa nevyžaduje, ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania. Policajt je povinný odoprieť splnenie rozkazu, nariadenia,

príkazu alebo pokynu nadriadeného, ak by jeho splnením spáchal trestný čin; túto skutočnosť oznámi bezodkladne vyššiemu nadriadenému.

Podľa § 52 ods. 1 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ disciplinárnym previnením je zavinené porušenie povinností policajta, pokiaľ nie je trestným činom alebo priestupkom.

Podľa § 188a ods. 1 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ výkonom štátnej služby sa rozumie výkon oprávnení a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru, činnosť vykonávaná na rozkaz alebo na pokyn nadriadeného a činnosť, ktorá je predmetom služobnej cesty.

Podľa § 188a ods. 3 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ v priamej súvislosti s výkonom štátnej služby sú úkony potrebné na výkon štátnej služby a úkony počas služby obvyklé alebo potrebné pred začiatkom služby alebo po jej skončení. Nepatrí sem stravovanie, ošetrovanie, prípadne vyšetrenie v zdravotníckom zariadení s výnimkou lekárskeho vyšetrenia konaného na rozkaz alebo na pokyn nadriadeného alebo ošetrovania pri prvej pomoci a cesta na ne a späť.

1. Z citovaných ustanovení zákona o štátnej službe príslušníkov PZ vyplýva, že je povinnosťou policajta zúčastniť sa psychologického vyšetrenia na zistenie zdravotnej a duševnej spôsobilosti na výkon štátnej služby [§ 48 ods. 3 písm. e)], a to aj na základe pokynu svojho nadriadeného. Pokiaľ tak policajt (sťažovateľ) zavinené neurobí, musí byť uzročený s tým, že sa dopúšťa disciplinárneho previnenia (§ 52 ods. 1), ktorého dôsledkom môže byť uloženie disciplinárneho opatrenia.

Vzhľadom na túto zákonnú úpravu logicky nemôže dôjsť pokynom nadriadeného k zásahu do základného práva policajta (v tomto prípade sťažovateľa) na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena ani do jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, pretože takáto možnosť vyplýva priamo zo zákona a policajt musí s aplikáciou dotknutého ustanovenia zákona rátať aj vo vzťahu ku svojej osobe. Vedúca oddelenia teda v danej veci

explicitne nepostupovala v rozpore so zákonom. Je tiež potrebné na tomto mieste zdôrazniť, že skutočnosti, ktoré viedli vedúcu oddelenia k vydaniu namietaného pokynu, nemôže ústavný súd preskúmať, pretože ústavný súd nie je „skutkovým súdom“ ani ďalšou opravnou inštanciou orgánov verejnej moci. Tieto otázky týkajúce sa správneho postupu a vydania pokynu vedúcou oddelenia má sťažovateľ možnosť namietat' pred inými na to určenými a oprávnenými orgánmi (napr. v rámci služobného úradu). Napokon nemožno vylúčiť ani tú možnosť, aby skutočnosti, na základe ktorých bol sporný pokyn vydaný, preskúmali v rámci disciplinárneho konania (ktoré sa proti sťažovateľovi vedie) príslušné orgány v zmysle ustanovení zákona o štátnej službe príslušníkov PZ.

Podľa judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napádaným postupom okresného riaditeľstva, resp. pokynom nadriadenej sťažovateľa a ním namietaného porušenia označených základných práv, preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

2. Pokiaľ však sťažovateľ zastáva názor, že opakovaným pokynom dochádza zo strany jeho nadriadenej – vedúcej oddelenia – k „šikanovaniu“ jeho osoby (o čom svedčí podanie sťažovateľa vedúcej oddelenia z 20. januára 2010, v ktorom uviedol, že „*predmetný pokyn... možno posúdiť o. i. ako... ďalší akt šikanovania*“), má sťažovateľ možnosť podať v zmysle ustanovenia § 48 ods. 1 písm. e) zákona o štátnej službe

príslušníkov PZ sťažnosť služobnému úradu, pretože ide o lekárske vyšetrenie konané na pokyn nadriadeného, t. j. o vec výkonu štátnej služby (§ 188a ods. 3 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ).

V takomto prípade je sťažnosť sťažovateľa neprípustná vzhľadom na znenie § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Aj v tomto prípade by teda ústavný súd musel sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť.

3. Napokon, ak je sťažovateľ presvedčený, že postupom vedúcej oddelenia dochádza k jeho diskriminácii, o čom opäť svedčí jeho reakcia adresovaná vedúcej oddelenia (z 20. januára 2010), v ktorej cituje ustanovenia § 2a zákona o štátnej službe príslušníkov PZ, má sťažovateľ možnosť využiť oprávnenia, ktoré mu poskytuje na jeho ochranu § 2a ods. 3 zákona o štátnej službe príslušníkov PZ a obrátiť sa na všeobecný súd, ktorý je povinný poskytnúť sťažovateľovi ochranu aj pred zásahom do jeho základných práv zaručených čl. 19 ústavy. Za týchto okolností ústavný súd nemá právomoc na prejednanie sťažnosti sťažovateľa, a to vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“). Sťažnosť by teda ústavný súd musel v takom prípade odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o ďalších požiadavkách sťažovateľa (zrušenie namietaného pokynu vedúcej oddelenia, zakázanie pokračovania v porušovaní základných práv a priznanie mu finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia) je podmienené vyslovením porušenia označených základných práv, o tejto časti sťažnosti ústavný súd už nerozhodoval.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2010